

KLUBOVÁ PUTNA

Večer se sci-fi — červenec + úvodník

Protože v červenci jsme se žádný večer nesešli, mám tentokrát zcela výjimečně tuto stránku jen a jen na úvodník. Ale protože nejsem zase takový psavec, část z ní možná vyhradím dalším mimořádným rubrikám. To se ještě uvidí.

A co v tomto prázdninovém čísle najdete? Tak jako obvykle – paletu povídek, recenzí, bibliografií, zpráv, informací a snad i něco dalšího, co mě právě v tuhle chvíli nenapadá. Možná vás trochu překvapí poloha tohoto úvodníku, ale vlastně se ani čemu divit, protože každé správné dvojčíslí se skládá ze dvou čísel, která jsou vydána společně.

Moc se omlouvám, ale nějak jsem nestihl připravit další z oblíbených rozhovorů s oblíbenými autory, a to už tuším potřetí. No, snad se to zase časem zlepší. Za chvíli začne v Baltimoru Worldcon, na kterém určitě proběhnou další besedy, jako tomu bylo v loňském roce, takže budeme mít zase čerstvou zásobu reflektující vše, co se událo od loňského léta. Také jsem nestihl dohodnout žádný další překlad, takže prozatím si musíme vystačit s tuzemskou produkcí. A také jsem nestihl domluvit vydání comicsu, ale to snad ještě někdy stihnu.

To by už na úvod stačilo. Pěkné počtení.

-jtp-

NĚKOLIK VĚT K CKČ

Od mé nepaměti se v podstatě na každé poradě klubů diskutovalo o Ceně Karla Čapka a o její reorganizaci. A protože na některých úpravách se shodla většina přítomných, byly uvedeny do praxe. Mám na mysli třeba posun uzávěrky, která se postupně přestěhovala z konce března až na konec listopadu. Již méně povedeným experimentem bylo zavedení dvoukolového hlasování, kdy ve druhém kole měla rozhodovat skupinka profesionálů pouze o pořadí mezi prvními šesti nominovanými. Nenašlo se totiž dost profesionálů, kteří by byli ochotni přečíst nominované práce.

Hodně námětů a návrhů bylo zamítnuto, mezi nimi i ten můj na zrušení anonymity, která stejně anonymitou není. Uznávám, že na morálně-volní vlastnosti části porotců působí mnohem lépe nepodepsaná práce než podepsaná. Pokud se však v soutěži objeví práce autorů s charakteristickým rukopisem, většina sečtějších porotců stejně pozná, s kým má co do činění. A to už nemluvím o výměnách informací mezi autory a porotci, během kterých se jemně či důrazněji naznačuje, kdo s čím kam přispěl. Ale nešť, do anonymity se dále navážet nebudu.

Co mě poslední dobou více trápí, je nejasný okruh porotců. Zatímco u ostatních soutěží podob-

ného typu je porota většinou známa předem, v případě CKČ se shánějí dobrovolníci, kde se dá. Ba co víc – vhodným výběrem porotců je možno částečně ovlivnit i celkové výsledky. Myslím tím zejména žánrové nebo stylové zaměření. Každý z nás má svůj oblíbený druh literatury, který se mu samozřejmě líbí víc než všechny ostatní. Tím i soutěžní práce napsané v oblíbeném žánru porotce získají zákonitě více bodů. Další roli hraje sečtělост a literárně-kritická zdatnost hodnotitelů. Jiný pohled na věc má člověk, který přečetl 1.000 knih, než ten, kdo jich má za sebou jen 20.

Navrhuji proto, aby koordinátor soutěže vytvořil seznam porotců ještě před jejím vyhlášením (nebo přinejmenším před uzávěrkou) s tím, že nikdo další už by daný ročník hodnotit nemohl. Tak by bylo od začátku všechno jasné. Ústní domluvy a distribuce ve stylu letadla mi přijdou poněkud amatérské (vím, jedná se o soutěž amatérských prací; to ale neznamená, že by taková měla být i organizace). Samozřejmě, že vypracovat přesný harmonogram šíření prací mezi porotci není v lidských silách. Míra improvizace však výrazně poklesne už tím, že koordinátor bude předem vědět, co má kdo hodnotit, kde kdo bydlí a jak dlouho mu to asi může trvat. Seznam porotců by měl být veřejně přístupný všem.

-jtp-

Čas majonézy

Ervin Chrt

Předmětem mého nejhlubšího zájmu a mými nejdůvěrnějšími přáteli byly odedávna pouze dvě věci, čas a chuť. Zastánci holistických přístupů se v diskusích se mnou dříve vysmívali tak úzkému zaměření, ale odkázal jsem je vždy do patřičných mezí a posléze s nimi přerušil veškeré kontakty. Nedomnívám se ostatně, že bych při takzvané celostním vnímání, kdy je vědomí zcela zahlceno chaosem mnoha rušivě působících podnětů, mohl dosáhnout jakkoliv uspokojujícího výsledku. Změť zvuků, tvarů a názorů činí totiž nemožným detailní uchopení věci a okouzlení z jemného přediva spíše jen tušených náznaků.

Má záliba v konkrétnu se však postupem času prohlubovala. I samotné gurmánství se mi začalo zdát příliš obecné až neurčité a několik let jsem strávil horečnatým pátráním po chuťové oblasti, která by stála za bližší zkoumání.

Osudným pro mě bylo první setkání s majonézou. Živil jsem se v té době jako spisovatel, přesněji řečeno lyrický básník, a ke všemu zřejmě v prostředí obložených chlebiček; mohlo se však jednat i o saláty, zálivky či obložené mísy, neboť literární večírky disponovaly v té době poměrně širokou paletou pokrmů. Speciální majonézová subkultura byla ve světě kolem mě věcí prakticky neznámou a já se tedy víceméně stal jejím průkopníkem. Při konzumaci jsem obvykle zavíral oči, uši utěsnil pěnovými ucpávkami, pohodlně se usadil a nechal se unášet proudy chutí.

Majonéza jest živlem přinejmenším duálním a toto její vnitřní napětí způsobovalo, že mi večery v její společnosti připadaly podnětné jak esteticky, tak i po stránce dosažení uspokojení intelektuálního. Olej má totiž v sobě něco až mrtvolně thanatického; tento pocit ještě umocňuje zjevná nezdravost pokrmu a vědomí, že každý doušek zkracuje čas vyhrazený k životu.

Podobně působí i zahrávající vaječná chuť, ta je však navíc promísena s kyselým kvasícím octem. Ocet a čile rejdiví tvorové příslušné mikrokultury zase odkazují k hlubokému dávnověkému oceánu, jakémusi koacervátnímu Ylemu, z něhož pozvolnou evolucí vyvstávají všechny viditelné věci.

Měl jsem vždy pocit, že spolu s majonézou mnou prostupuje čarokrásný jed a vylučování pak bylo spojeno, pomínu-li běžné průvodní nepříjemnosti, o nichž

se zdráhám hovořit, s pocity blízkými téměř katarzi.

Po celou dobu zkoumání majonézy a vybrušování soukromých kulinárních obřadů až k jejich delikátní dokonalosti jsem s jakýmsi až obscénním zaujetím spekuloval o povaze času. Podobně jako jsem si majonézu vybral coby reprezentaci vjemů chuťových, obava z věcí příliš rozprostřených mě vedla k volbě času jako speciální kategorie filosofické.

A tak, jako se přede mnou postupně rozkrývaly taje majonézy a já shledával, že tato metafyzická hmota jen málo souvisí s marketingovými plány velkých drůbežáren, i jednoditá masa času se před mýma zvědavýma očima postupně začala rozrušovat.

Hodinky jsem, pokud se pamatuji, nalezl při činnosti vskutku každodenní a téměř banální – kráček jsem právě na schůzku se svým literárním agentem – a snad právě tento fakt přispěl k tomu, že jsem celému jevu nevěnoval příliš pozornost. Měl jsem v tu chvíli co dělat sám se sebou a s jedním zvláště vytrvalým rýmem, který se mi už po několik dní bez přestání ozýval v hlavě a nutil mne, abych ho napsal; já však tento nátlak statečně odmítal a rozhodl jsem se, že oblast mozku, která se vymkla mé kontrole, zcela zaplavím majonézou.

Nález hodinek jsem proto nespojoval s žádným ze zlomových okamžiků. Právě na toto téma jsem tehdy často hovořil se svým agentem. Vytýkal mi, že příslušný motiv je v mém díle nedostatečně akcentován.

„Čtenáři vyžadují, aby na ně z knih dýchal motiv svobodné volby a autonomní vůle hrdinů. Ostatně, postavám to dodává na plastičnosti,“ poučoval mě.

Nebyl jsem si jistý, zda tento názor pochází z jeho hlavy a nebo zda se jedná o frázi pochycenou na některém z večerních kurzů. Krkl jsem.

„Já přece nikdy nehlásal žádný determinismus,“ bránil jsem se. Věděl jsem o podstatě času zřejmě víc než kterýkoliv z žijících lidí a banální námitky mě mohly pouze urazit.

„Vědomí nevyhnutelné osudovosti ovšem také není k zahození,“ pokračoval on.

„Takže co po mně vlastně chcete? Žádnou majolku vám nedám!“ rozzlobil jsem se. Rým v hlavě mi radil, abych se poohlédl po jiném agentovi, který by byl spíše hoden mých geniálních myšlenek.

„Řekněme, že téměř vše je dopředu dáno. Ve většině případů platí, že ať postava udělá cokoli, logika příběhu ji nakonec vždy svede do předem

určeného koryta. Jsou však i okamžiky, kdy toto nefunguje. V těchto místech se jednotlivé možnosti nesblíhají k sobě, ale naopak navždy rozdělují. A na ty byste se měl soustředit.“

Přišlo mi to celé příliš spekulativní a v literární tvorbě jen obtížně použitelné. Nicméně něco pravdy na tom být mohlo. Když o tom teď zpětně přemýšlím, jsem přinejmenším nakloněn připustit, že některé okamžiky jsou hodny speciální pozornosti. Kupříkladu mé setkání s majonézou bylo jistě velmi významné.

Snad krátce potom se něco přihodilo s časem. Příčiny tohoto dění mi jsou dodnes záhadou, a proto se musím omezit pouze na popis průvodních jevů – a ty, popravdě řečeno, byly přinejmenším neuspokojivé. Svět kolem mě byl jakoby roztržen na dvě části; v té první, významnější a zajímavější, jsem se nacházel já, moje bezprostřední okolí a moje majonéza, ve druhé vše ostatní, jaksi šedé, fádní a zbavené lesku. A v obou těchto rovinách plynul čas naprosto jinak.

Rád bych poslední větu blíže vysvětlil. Nešlo o nějaký prostý lineární posun, k němuž dochází v případě letního času. Rozdíl mezi stupnicemi zde sice byl přítomný rovněž, ale jeho hodnota nebyla nikterak konstantní. Nedá se ani říci, zda můj čas běžel rychleji nebo pomaleji. Můj nový literární agent mi jednoho dne smluvil schůzku s odborníkem na relativistickou fyziku, ale vzhledem k odlišným časům jsme se nikdy nesešli. Myslím ostatně, že by můj problém stejně nedokázal uspokojivě vysvětlit.

Posléze jsem byl nucen střídat agenty jako na běžícím pásu. S žádným jsem nevydržel déle spolupracovat, časy setkání jsem beznadějně míjel a naplánované termíny pro odevzdávání textů jsem dodržoval rovněž pouze velmi přibližně – přirozeně z jejich pohledu, pro mě bylo vše v nejlepším pořádku. Harmonogramy se mnohdy rozcházely natolik, že jsem dokonce zamýšlel napsat na toto téma humoristickou knihu, ale posléze, když jsem již začal pociťovat zvolna se dostavující existenční obtíže, jsem nahlédl, že na celém tématu je pramálo veselého.

Můj i jindy poněkud problematický společenský život prošel další proměnou. Lidé, pokud mě vůbec registrovali, na mě pohlíželi s odporem. Z úst mi věčně vyvěral zápach majonézy, mrtvolný pach shnilých vajec a štiplavý odér kvasinek rejdicích v kyselém octu.

Často jsem přemýšlel o tom, že ustoupím a přizpůsobím se okolním rytmům, ale vždycky jsem v takových okamžicích usoudil, že člověk silné po-

vahy si nenechá vnutit vnější podmínky, ale naopak je tím, kdo mění celé okolí k obrazu svému.

Uvažoval jsem i o tom, že zahodím nalezené hodinky. Svádět komplexní proměnu světa na jediný nicotný artefakt mi však nepřipadalo intelektuálně příliš poctivé. Měl jsem naopak radost, že tyto hodinky šly přesně v souladu s mým vlastním rytmem, odměřovaly čas mezi denní konzumací majonézy a já chvíli doufal, že postupně se jim přizpůsobí i časomíry ostatní, nicméně se tak dlouho nestalo. Přesto jsem dnes rád, že jsem tehdy vytrval a nenechal se zlomit.

Jednou odpoledne jsem se na pokraji zoufalství a střevního kolapsu plížil ztemnělou ulicí. Tušil jsem již, že potenciální nakladatel ani během poledních návštěvních hodin nebude v kanceláři a nemýlil jsem se. Tehdy jsem pohlédl na hodinky a spatřil, jak jejich ručičky plavou v nekonečném majonézovém oceánu a odměřují čas proměny světa. Vše se spojilo do jediné skutečnosti vyššího řádu.

Dnes už vím, že kvanta času a stavební kameny molekul majonézy jsou čímsi bytostně analogickým a troufám si říci, že se zřejmě dokonce jedná o věci shodné. Čas plyne nikoliv jako čistá řeka, ale jako hustý viskózní a pouze polotekutý proud, nese v sobě hnilobný podsvětí pach rozkladu i kyselé vystávání věcí rodících se z nicoty.

Dnes žiji v úplně jiném městě. Pivní prostředí pražských uliček je nahrazeno jedinou všepronikající vůní. Dvě třetiny obyvatel města jsou literárními agenty a třetina spisovatelé. Všichni se scházeli u hospodských stolů, celých ulepených nekonečnými a stále přibývajícemi vrstvami rozkládající se majonézy.

Toalety jsou z pochopitelných důvodů pouze sedací. Kde dříve prostupoval ovzduší pražských hospod štiplavý pach moči a zvratků, tam teď vládne vůně výkalů. Význam pojmů „nestihl jsem to“ a „z tebe to pěkně táhne“ má dnes v sobě jakousi až obscénně mazlavou vulgárnost.

Mé občasně pokusy nechat majonézu zkvasit a připravit z ní alkohol zde nebudí přílišný zájem. V podivném bezčasi tohoto města postačuje jeho obyvatelům excitace jedinou drogou. Naopak, vůči jakýmkoliv jiným návykovým látkám zde panuje pouze velmi malá dávka tolerance.

Hodinky se mi kamsi ztratily, ale mně to nevádí a necítím potřebu po nich jakkoliv pátrat...

©1998 Ervín Chrt

Povídka ze soutěže Nejlepší přítel člověka

Peggy

Edita Dufková

„Tak máš zase práci.“

Lovec Alan Roderik nepříliš nadšeně zdvihl hlavu od svého oblíbeného televizního seriálu. „A o co jde?“ zeptal se. Slovo lovec neoznačovalo přesně jeho povolání. Svě oběti vracel živé. Dříve by byl hledačem zaběhnutých psů a koček, nyní, po velkém rozmachu klonování a exportu mimozemských zvířat, se jeho repertoár podstatně rozšířil a práce se stala nebezpečnější. Volali ho k odchytu všech možných potvor od tyrannosaura, pterodona a šavlozubého tygra, přes nejrůznější hvězdné exoty až po nepříliš populární zástupce současné pozemské fauny.

Jeho společník Martin na položenou otázku opatrně odpověděl: „Tereze už zase utekla Peggy.“

„Cože?“

„A Tereza si přeje, abys ji chytil...“ pokračoval Martin.

„Pegginu?“ zeptal se nevěřicně Alan a vypnul televizi. „Hele, Peggy ne. Chytím ti cokoliv, ale Peggy ne. At' to udělá někdo jiný.“

„Jenže to nikdo jiný nedokáže. Alane, ty jsi přece nejlepší v tomhle oboru. Navíc to nebude poprvé. Vždyť už jsi ji jednou chytil.“

„No právě,“ Alan si vyhrnul rukáv a ukázal Martinovi předloktí, „Ani doktoři si s tou jizvou nevědí rady.“

„No tak možná trochu kouše,“ udělal ústupek Martin, „ale,“ pokračoval, „chytil jsi už i takové potvory, co by ti tu ruku vzaly i s půlkou hrudníku.“

Lovec nepatrně přikývl, ale svůj názor nezměnil.

„Třeba takový Baltazar,“ neúnavně mluvil Martin, „ten byl přece mnohem nebezpečnější než Peggy. A nepamatuji se, že by ses nějak dlouho vmlouval, než jsi pro něj šel. Navíc Tereza je naše vděčná zákaznice, takže bys měl Peggy chytil už kvůli ní. Přece nemůže být horší než Baltazar.“

No jo, Baltazar, vzpomínal Alan. To byla zrůda, nelegálně dovezená z Altairu. Jeho majitel si ani pořádně nezjistil, čím se živí. Nebylo se proto čemu divit, když si tento takřka absolutní všežravec dal jednoho dne jako zákusek ocelovou mříž svojí klece a vydal se na procházku po městě. Na pomoc zavolali Roderika, už tenkrát jednoho z nejlepších lovců.

Baltazar musel být nakonec utracen, protože jeho chov byl v pozemských podmínkách nemožný. A Tereza? Po-
 Postarší bohatá dáma, která chovala

spoustu zvířat, nepříliš dobře zabezpečených, a každou chvíli jí nějaké uteklo. Spolu s Peggy byl na prvním místě v nebezpečnosti Danny, modře žíhaný allosaurus. Za odchyt a navrácení svých miláčků však platila královsky. „Kdy se to stalo?“ zeptal se Martina.

„Asi před čtvrt hodinou, Tereza volala hned, jak to zjistila.“

„Takže Peggy bude ještě v lese.“

„Ano, ale jestli se budeš ještě chvíli takhle vmlouvat, dostane se do města a potom ti dá pořádnou práci ji chytil.“

„Co se dá dělat,“ zvedl se s povzdechem Alan, „ale doktora a všechny další výlohy platíš ty.“

„Samozřejmě,“ kývl s uspokojením Martin.

Alan přistoupil ke skříni a začal si připravovat svoje lovecké nádobíčko.

Při pohledu na nebezpečně vypadající zbraň Martin poznamenal: „Tereza chce Peggy živou.“

„Neboj,“ usmál se Alan, „to je jen zdokonalená uspávací pistole.“ Přes široký opasek s podivnou výbavou si přehodil dlouhý černý plášť. Nehodlal každému vysvětlovat, že jde lovit Peggy. „Les jí moc nesvědčí a v tomhle období jí už bude zima na tlapy,“ uvažoval při tom nahlas, „rozhodně se ještě nedostala ani do poloviny. Tak si tam pro ni dojdu.“

„Ještě tohle,“ vtiskl mu Martin do ruky malou vysílačku, „zavoláš mi, hned jak ji budeš mít. Tereza se o ni bojí.“

„Vo takovou zrůdu,“ usklíbl se Alan, ale schoval vysílačku do kapsy.

„Tak už běž,“ postrčil ho Martin ke dveřím.

„Ale je to naposledy, cos mě k něčemu takovému ukecal,“ pohrozil lovec.

„Jasně,“ usmál se jako vždy jeho společník.

„Už běžím, má lásko,“ oznámil Alan Peggini, která ho samozřejmě nemohla slyšet, a vyšel ven za ní.

Mezi městem a osamělou Tereziinou usedlostí se táhl pruh dlouho neudržovaného lesa. Stromy tu rostly jeden na druhém a žádná schůdná cesta tudy nevedla. Navíc se díky spodním pramenům některé jeho části proměnily v bažiny. Alan tuhle močálovitou džungli neměl rád. Vlhko, pach bažiny, nepřehledné houštiny, to všechno poskytovalo spoustu úkrytů jak lovcům, tak kořisti. A nikdo nevěděl líp, jak snadno se z lovce stane lovený. Tady musel najít Peggy a zabránit jí vstoupit do města. Ještě jednou zkontroloval pistoli. Čtyři uspávací náboje čekaly.

Snad se mu to podaří. A kdyby ne... no tak by mu mohl pomoci leda tak zázrak.

„Peggy, miláčku,“ zařval hned na okraji lesa, „no pojď k Alanovi, hodná holka.“ Opravdu nečekal, že by k němu na zavolání přiběhla, ale mohla se alespoň ozvat a usnadnit mu tak hledání. Les byl tichý. „Stejně svému osudu neujdeš, potvoro,“ zavrčel Alan. Rozhlédl se po temné džungli, kde byla, „však já si pro tebe dojdu.“

Nebylo to ale tak snadné, jak by se mohlo zdát. Podmáčený les a neprořezávané houštiny poskytovaly Peggy spoustu úkrytů. Mohl klidně projít celý les a nevšimnout si jí. Alan doufal, že směřuje do města. Prostor, kde mohla být, se tím podstatně zúžil. Ze svého minulého lovu si pamatoval, jak se Peggy chová. Určitě by si nenechala ujít možnost zaútočit na prvního člověka, kterého potká. Alana vůbec netěšilo vědomí, že tu běhá jako návnada pro Peggy. Nebude lehké ji dostat. Když už po několika kátek zapadl do bahnitě louže, představil si ji, jak se prodírá močalem, srst plnou bahna a rozzuřená na nejvyšší míru.

„Pegginko!“ zastavil se a naslouchal. Ticho. A potom se dočkal odpovědi. Kdesi v lese se ozvalo temné hrdelní zavrčení, které nedávalo žádnou představu o směru, odkud se ozvalo. Alan strnul. To musela být Peggy. Rozhlédl se po okolí. Stál na malém volném prostranství. Napravo i nalevo husté křoví, vzadu nepatrná cesta, po které přišel, vpředu se půda snižovala do prolákliny hustě porostlé rákosím. Určitě tam byla bažina. Zezadu přijít nemohla, močalem by se taky nebrodila, zbývalo křoví po stranách. „Tak kdepak jsi, kočička?“ zašeptal Alan, přestože s kočkou neměla Peggy nic společného.

V houští nalevo se cosi hnulo. Alan si předřepal a vytáhl pistoli. V temné spleti větví se však nedalo nic rozeznat. A křoví už se nehnulo. Třeba tam opravdu nic není, napadlo ho, a on tu jak blbec míří pistolí na kus dřeva. Na druhou stranu, jestli tam opravdu sedí, nebylo by dobré zůstat tam, kde byl. Měl by si najít nějakou lepší pozici. Rozhlédl se a začal pomalu postupovat k nakloněnému stromu na okraji močálu. Podezřelé křoví při tom nespouštěl z očí.

„Tak jo, Peggy, jdeme na to,“ řekl, když se zády opřel o navlhlou kůru. Keře na chvíli strnuly, pak se rozvlnily a doprostřed pěšiny vskočila Peggy. Zlostně se rozhlédla po okolí, ale muž zmizel. Zmatená Peggy postoupila o dva kroky k bažině. Její nozdry nasály pach toho muže. Byl blízko, ale neviděla ho. Alan se choulil pod nakloněným kmenem, v ruce svíral pistoli a čekal, až se přiblíží. Věděl, že umí chodit tiše, ale že ji přeslechne tak dokonale, to

nečekal. Naštěstí ji zradil její dech. Ucítil ho vteřinu před tím, než skočila. To mu umožnilo se alespoň trochu vyhnout předpokládanému útoku. Peggy prolétla těsně kolem něj. O tvář se mu otřela drsná a páchnoucí srst. Odrazila se však příliš prudce. Její tělo strhlo Alana jen k okraji bažiny, ale Peggy se strašlivým zaskučením zmizela pod hladinou. Alan vstal. „A seš ve vodě, holka,“ poznamenal. Voda vypadala, jako když se vaří, ale Peggy nebylo vidět. Na okamžik zapřemýšlel, jestli vůbec umí plavat a jestli by tam pro ni neměl skočit. Za mrtvolu mu Tereza nezaplatí. Potom ji zase uviděl. Držela hlavu bezpečně nad vodou a mířila k protějším břehu močálu. „Umí plavat.“ řekl si Alan a opatrně oběhl močál vstříc Peggy. Ta zatím zápasila s bažinou. „Tak to skončíme, ne?“ promluvil a vytáhl pistoli. Peggy se zlostně zablesklo v očích, ale víc toho udělat nemohla. Alan čekal. Byla jí vidět jenom hlava a to nebyl dobrý cíl. Střela v tenké kůži špatně držela a také jí mohl poranit oko. Musí ji střelit, až když se vynoří z bažiny. Peggy se blížila. Alan si dřepal, aby na ni lépe viděl skrz rostliny na břehu. Teď už by měla najít pevnou půdu pod nohama. Zamířil na místo, kde se měl každou chvíli objevit její hrudník. Peggy se tvářila poměrně nevšimavě. Že by ho nezpozorovala? Alan nepatrně zaváhal. Jak by si ho mohla nevšimnout? Dívá se přece přímo na něj. Hlava jakoby plující po hladině zase postoupila o kousek dopředu. Ale vždyť už tam musí být mělčina! To se plazí po dně nebo co? Podobné úvahy na chvíli zaměstnaly jeho pozornost.

Vtom se vpředu cosi mrsklo, šplouchla voda a Peggy zmizela. „A sakra,“ poznamenal Alan. Stále v podřepu prohlížel okolní křoví, vzrostlé rákosí a pokroucené kmeny stromků. Nikde nic. Po Peggy jako by se zem slehla. Kdyby jí nemusel dostat živou, bylo by to jednodušší. Stačilo by pokropit všechna podezřelá místa pořádnou dávkou střeliva a určitě by něco trefil. To si ale teď dovolit nemohl. Navíc si zakládal na tom, že chytané miláčky vrací živé a zdravé. Jako kdyby Peggy byla nějaký miláček!

„No tak, Peggy!“ Kam se jenom ta potvora mohla ztratit? Hraje s ním špinavou hru a všechny výhody jsou teď na její straně. On vůbec netuší, kde by mohla být a pokud chce dostat zapláceno, nesmí ji vážně zranit. Zatímco ona ho pravděpodobně odněkud pozoruje a může na něj kdykoliv zaútočit. Potvora.

V temném křoví po pravé straně nebylo nic vidět. Zase tam zcela tiše leží a jakmile se k ní neopatrně přiblíží, skočí mu po krku. Alan ustoupil o trochu dozadu. Pistoli v

napřážené ruce měl neustále připravenou k výstřelu.

Útok ale přišel ze zcela neočekávaného směru. Křoví po levé straně se rozestoupilo a z něj vyběhla zuřící Peggy. Dva rychlé skoky a odraz. Jen o vlásek minula Alanův krk, zaryla mu drápy do ruky a strhla ho k zemi. Pistole mu přitom upadla do rozbahněné půdy.

S vypětím sil shodil Peggy za sebe a začal hledat v řídké rašelině. Beze zbraně byl proti ní bezmocný. Peggy zaútočila znovu. Uskočil stranou a její čelisti sklápły naprázdno. Oči jí žhnuly vztekem. Alan rychle vstával. Vtom jeho ruka nahmatala cosi hladkého a tvrdého. Pistole! Vzal ji a oklepal. Jestlipak bude fungovat? Voda by jí vadit neměla. Ale co bahno? Neměl na vybranou. Zmáčkł spoušť.

Peggy se těsně před ním vzepjala jako závodní kuň. Padla na bok a zlostně chňapla po červené šípce trčící jí z boku. Sil jí rychle ubývalo. Se zachrčením položila hlavu na přední tlapy a usnula.

„Ty's mi dala zabrat, holka,“ konstatoval Alan. Z natržené ruky mu tekla krev. Sehnul se k Peggy a vytrhl jí uspávací šípku z těla. Potom jí zapjal kolem krku obojek vyrobený speciálně pro ni. Vytáhl z kapsy vysílačku a zavolal Martinovi: „Peggina spinká na souřadnicích S38 a C12,“ oznámil, „přilet' pro mě s diskem. Jo a ještě,“ protáhl Alan, „nezapomeň lékárníčku.“

Vysílačka zamumlala v odpověď cosi nesrozumitelného. „Je tu špatně slyšet,“ poškleboval se Alan. „Že už jedu.“ „A nezapomeň na naši dohodu. Peggy už nikdy chytat nebudu.“

„To se ještě uvidí. Končím,“ a vysílačka zmlkla.

„Nic se neuvídí,“ zavrčel Alan na černou křabičku.

O několik minut později se propletl malý otevřený disk stromy a přistál vedle Alana. „Už jsem

uvědomil Terezu, je celá šťastím bez sebe,“ oznámil Martin a pomohl naložit Peggy na palubu disku.

Terezina usedlost, jediný kus civilizace utopený mezi lesy a močály, se dala jen těžko přehlédnout. Komplex budov, terasovitých zahrad, skleníků a klecí obklopený přístávací plochou svítil do dálky. Disk rychle přistál na betonové ploše, kde už je očekávala paní domu. Na rameni jí seděl modrý ještěř z Alcoru.

Alan popadl zdravou rukou Peggy za obojek a nepříliš šetrně ji stáhl na zem. „Tady vám předávám vašeho miláčka, madam.“

„Kdy se probudí?“ zeptala se Tereza a sklonila se ke svému drahouškovi.

„Můžu jí probudit třeba hned,“ řekl Alan, „ale nebylo by lepší odnést jí předtím do klece?“

„Nebojte se,“ ubezpečila ho Tereza, „mě poslechne na slovo.“

„No dobře,“ souhlasil Alan, ale moc jistě to neznělo. Vytáhl injekci a vbodl ji Peggy pod kůži.

„Jste zraněný,“ všimla si Tereza.

Jako správný hrdina by měl říci: To nic není. Místo toho ale prohlásil: „To teda jo. Ta vaše Peggy je pěkně vzteklá. Měla byste si na ni dávat větší pozor.“

Peggy už začínala přicházet k sobě. Zamžourala očima a postavila se na nejisté nohy. Alan pro jistotu ustoupil o krok dozadu. Vtom Peggy spatřila Terezu a veškerou nenávist v jejích očích vystřídala radost z toho, že ji opět vidí. Rozběhla se k ní. Tereza rozpřáhla náruč. Alcorový ještěř zamával blanitými křídly ve snaze udržet si rovnováhu. A Peggy, kdysi bílý, nyní už zcela zablácený exemplář velkého pudla, blafala, štěkala a nemohla se nabažit radosti ze shledání se svou paničkou.

©1997 Edita Dufková

Povídka ze soutěže Nejlepší přítel člověka

Démoni a Rivo

Josef Veselý

„Přiletěli jsme k planetě, kterou její obyvatelé nazývají Země,“ telepaticky sdělil svým druhům Astarot. Jeho společníci – Flagel a Belfegor – si se zájmem prohlíželi planetu obalenou plynem. Pátravými pohledy hledali další bubliny, v nichž letěli ostatní démoni. Najednou Flagel v dálce uviděl bublinu, která dosedla na plyný obal planety. Chvilí na něm plula jako na vodě. Pak se začala pomalu nořit do vzdušného oceánu.

„Již se těším na lidské steny a bezmocné naříkání! Na nich si nejlépe pochutnám! Emoce jiných živočichů se s touto lahůdkou nemohou srovnávat!“ vyjádřil své očekávání Belfegor.

„Já mám rád zase intriky a různé podvody. Nedomůžete si představit, jak mě vzrušují reakce zklamaných a zoufalých obětí!“ vzrušoval se slastnou představou příštích požitků Flagel.

„Musíte si dávat pozor! Za tu dobu, co jste byli na planetě Rodo, technický pokrok lidí došel tak daleko, že vyrábějí umělé lidi, které nazývají roboty. Ti jsou tak dokonalí, že nejsou od pravých lidí k rozeznání. Pokud si démon splete robota s člověkem, může na to těžce doplatit. Nejenže nás tito dokonalí tvorové vidí, ale démon, který vstoupil do těla robota, je v něm uvězněn a nemůže z něj již vystoupit. Robot zůstane pánem situace a může zničit sebe i s démonem,“ varoval své druhy Astarot, který Zemi často navštěvuje.

Když se bublina z astrální hmoty přiblížila k povrchu Země, tlak okolního plynu ji rozdrtil. Současně se éterická těla démonů vnořila do vzduchu.

„Nyní se rozdělíme a vyhledáme své lahůdky.“

„Já už vidím nějakého muže a ženu v zahradě!“ radostně jásal Belfegor.

Rivo přestal sledovat Evu a podíval se na oblohu. Jeho teleskopický zrak zpozoroval obrovskou průsvitnou kouli, která klesala k zemi. Zdálo se mu, že uvnitř podivného tělesa jsou nějaké postavy. Najednou koule praskla, jakoby byla rozdrčena tlakem okolního vzduchu. Tvorové, kteří v ní přiletěli, se vznášeli ve vzduchu a jemu se zdálo, že si vybírají místo, kam by měli sestoupit. Rivo usoudil, že jejich těla jsou z nějaké éterické substance, která je jen o málo těžší než vzduch. Současně se v jeho paměti vybavila informace o těchto tvorech. Podíval se na Evu, rukou ukázal na oblohu a řekl: „Podívej se! Démoni!“

Ta zvedla hlavu a zahleděla se do místa, kam ukazoval. Když nic neviděla řekla: „Nikoho nevidím! Asi máš zase nějaké ty svoje super vidiny. Kdy si konečně uvědomíš, že můj lidský zrak nemá takový rozsah vnímání, jako tvé technicky dokonalé oči!“ Poté se opět sklonila ke své práci.

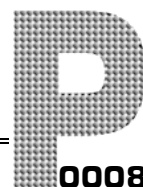
„Co je to za tvory? Můžeš mi o nich něco říci?“ zeptala se, aniž by zvedla hlavu od své práce.

„Ano.“ A Rivo začal vyprávět. „Démoni vypadají jako obláčky. Tvar jejich těla připomíná kapku, která má širší část nahoře. Nejvíce se zdržují na planetách, na kterých jsou živí tvorové, na nichž cizopasí. Jejich podstata je dokonalejší než naše. Stavba jejich těl je jemnější a způsobilejší, než u živočichů na Zemi, jejichž těla jsou přeplněna různými orgány, které jsou značně poruchové. Dále živočichové potřebují k životu hmotnou potravu jako maso, vodu a plody různých rostlin. Kromě toho vzduch k dýchání, který musí mít určitou hustotu a vhodné chemické složení. Na rozdíl od nich, mohou démoni existovat i ve vzduchoprázdnu. Jejich těla jsou kompaktní a nemusí se bát, že se při malém nebo žádném tlaku okolního prostředí rozpadnou. energii přijímají z kosmu, který je dostatečně zásobuje. Nehrozí jim smrt, protože jejich podstata je duchovní a není závislá na hmotných částicích. Nejsou vydáni napospas úrazům a rozkladným procesům, které jsou atributy hmoty.“

„Proč jsi tak zděšen? To se jich bojíš?“ Eva se domnívala, že není důvodu k nějakým obavám. Sama démony neviděla. Nic o nich nevěděla, a proto bezstarostně pokračovala ve své práci.

Rivova mysl pracovala na plné obrátky. Opět se setkal s vlastností lidí, kterou v duchu odsuzoval. Pro lidi je typické, že to, co nevnímají svými nedokonalými smysly, neberou na vědomí, což se jim často stává osudným. Poté začal odůvodňovat své obavy: „Jak již jsem ti řekl, démoni jsou parazité. Mohou se vstřebat do těl lidí nebo jiných živočichů. Pak z nich vysávají energii a emoce. V mojí paměti je uložena informace, že mohou živočicha dovést až do bezživotí. Pak jeho tělo opustí a vejdou do dalšího. Jinak nemohou na této planetě existovat proto, že hustota jejich těl je tak nepatrná, že pohyb nebo spíše „prodírání se vzduchem“ je pro ně velmi těžký, téměř nemožný.“

„Kolik jich je?“ zvědavě se zeptala Eva.

„Já vidím tři, kteří sestupují k naší zahradě. Mohlo jich však přiletět mnohem více. Nejlépe uděláme, když se před nimi schováme.“

Rivo se rozhlížel po zahradě. Jeho počítačový mozek pracoval na plné obrátky. Několik kroků od nich byl vchod do zahradního sklepa. Věděl, že z něj vede chodba až do domu. Sloužila k tomu, aby v době nepříznivého počasí bylo možné suchou nohou navštívit sklep a vzít si tam uložené potraviny. Otevřel dveře, rozsvítil a zavolal na Evu. „Rychle pojď sem! Doufám, že nás nespátrili. Jinak by se některý na tebe zaměřil a už by ses jej nezbavila.“

Během hovoru došli až do přízemní části domu. Tam se prezuli a šli do sálu, kde byl monitor, na kterém byly záběry bezpečnostních kamer, jež byly umístěny na různých místech budovy tak, že bylo vidět celé okolí domu. Hned jak přišli, začal Rivo prohlížet okolí a hledal démony.

Když žádného neviděl, řekl: „Zdá se, že nás nespátrili a šli někam jinam.“

V pozdních odpoledních hodinách přišel Evin manžel ze zaměstnání. Vzrušeně mu začala vyprávět o tom, že Rivo viděl démony, a co jí o nich vyprávěl.

Když domluvila, manžel pobaveně řekl: „Příště Riva pořádně zaměstnej, aby neměl čas koukat po démonech! Žádní démoni nejsou! Kdoví, co viděl! Kdyby to byl člověk, tak bych se mu vysmál!“ Protože Eva na démony také nevěřila, byl rozhovor na toto téma ukončen.

Od té doby uplynulo několik dní. Eva a Rivo byli opět na zahradě. Rivo pracně vykopával pařez po staré jabloni. Když na chvíli přerušil práci, Eva poněkud rozpačitě začala rozhovor: „Ráda bych se s tebou o něčem poradila. Ale nesmíš to nikomu jinému říci!“ Když Rivo potvrdil svoji mlčenlivost, pokračovala: „V poslední době mívám v noci divné sny. Skoro přestávám věřit tomu, že jsou to jenom sny.“

„Co se s tebou děje, Evo? Již

několik dní pozoruji, že jsi nějaká utrápená. Jako bys prožívala něco zlého.“

Když Eva viděla, že má Rivo snahu pochopit trápení, které jí ztrpčuje v posledních dnech život, začala vyprávět: „Začalo to asi tak před týdnem. Hned po tom, co jsme utekli před démony.“ Pak se odmlčela, jako by hledala vhodná slova. „Když jsem večer usnula, zdál se mi nějaký zvláštní sen. Ne! Nebyl to sen! Byla to skutečnost! Zdálo se mi, že se někdo přibližuje k mé posteli. Hledí na mne a rozhoduje se, co má učinit. Přišel až k mému lůžku a

začal mne ohmatávat! Nebyl to člověk! Byla to nějaká zrůda! Měla velkou hlavu, která se podobala ptačí a na ní veliký zobák. Vylezla na postel a klekla si mi na hrud'. Uchopila mne mrazivě studenými prsty kolem krku a začala jej pozvolna svírat. Rdousila mne a já se nemohla ani pohnout. Manžel ležel vedle mě, ale já jsem na něj nemohla zavolat. Chtěla jsem se bránit, ale byla jsem ochromena slabostí, která obestřela celou moji osobnost. Ta zrůda mě dusila čím dál víc. Když jsem se probudila, cítila jsem, jak mi studený pot stéká po čele. Vyděšená a zesláblá jsem čekala na svítání. S příchodem dne jsem se pomalu uklidnila. Během dne jsem se věnovala práci na zahradě. S obavami jsem čekala na

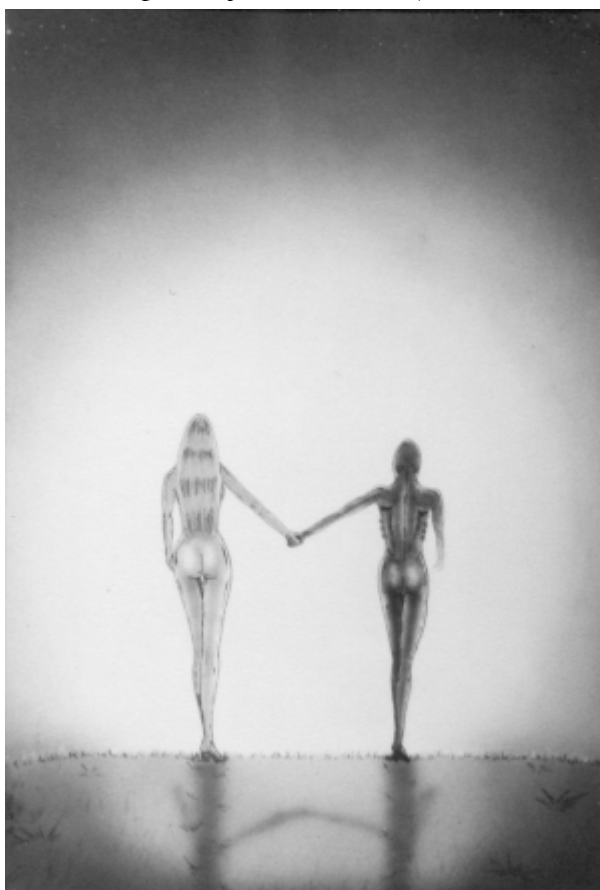
příchod další noci. Bála jsem se o tom hovořit, abych se nestala terčem posměchu. Další noci proběhly bez problémů a již jsem se radovala, že to byla asi reakce na nějaké jídlo. Proto jsem zkoumala, co jsem předtím jedla. Ale poslední dvě noci se to opět opakovalo. Již nemohu snášet tuto hrůzu! Proto tě žádám o pomoc anebo alespoň radu, co mám dělat!“

Rivo se tomu vůbec nedivil, jen povzdechl: „Přeci jsme jim neutekli!“

„Komu?“ divila se Eva.

„No přeci démonům!“ Poté pokračoval: „V této situaci je pouze jedno možné řešení.“

„Jaké?“ Eva s úlevou pohlédla na Riva. V duchu si pomyslela: „Rivo mi pomůže. Je na něj spolehnout! V tomto směru je lepší než člověk.“

Rivo dál vysvětloval svůj plán: „Večer mě zamaskuješ za ženu tak, aby tvůj manžel náhodou nepoznal, že v posteli nespíš ty. Myslím, že to nebude těžké. Jak jej znám, stejně dlouho do noci kouká na televizi. Ráno pak dlouho spí, takže se mohou klidně vytratit. Možná, že se démon zmýlí a vstoupí do mého těla. Pokud by se to povedlo, budeš muset tolerovat případnou změnu v mém chování. Já démona někam odnesu a pak se ho zbavím.“

„To je úžasné! Ani nevíš, jak jsem ráda, že mě ta obluda nebude již trápit. Co bych si bez tebe počala?!“ Eva se radovala, že bude mít v noci opět klid.

Vše proběhlo podle plánu. Démon se vstříbal do těla robota. Eva, která tajně spala ve vedlejším pokoji, brzy ráno vstala a čekala, co bude Rivo dělat. Nesmírně byla zvědavá, co se vlastně stalo. Když Rivo vstal, začal se připravovat k odchodu. Na otázky Evy vůbec neodpovídal a zdálo se, jakoby ji nevnímal. Viditelně někam spěchal. Eva si uvědomovala, o co ji žádal, a proto tolerovala jeho chování. Letmým pohledem na hodiny zjistila, že je pět hodin. Za normálních okolností by bylo poněkud brzo na vstávání, ale dnes byla zvědavá, kam Rivo půjde. Když odešel z domu, vyšla také a z dálky jej sledovala. Rivo spěchal. Eva, která se snažila stačit jeho rychlé chůzi, se značně zadýchala. Nakonec zamířil k raketové základně.

„Snad nechce letět na jinou planetu? Když ano, tak na kterou?“ A řada podobných otázek zaměstnávala její mysl.

Na ploše stálo několik osobních raket, které zřízenci připravovali k odletu. Když Rivo přišel do

prostoru letiště, zastavil se. Dlouze si rakety prohlížel. Eva věděla, že z raket, které ještě nejsou hermeticky uzavřené, sálá biologické teplo. To Rivo svými senzory vnímá, a proto dokáže určit, kolik asi lidí je uvnitř. Když si vybral, zamířil k osobní raketě, která stála v nákladním prostoru letiště. Eva viděla, jak vystupuje po schůdcích a vchází do tělesa rakety.

„Odveze démona co nejdále, tam se jej zbaví a opět se vrátí,“ pomyslela si Eva. Asi za deset minut vešel do řídicí kabiny nějaký muž, který za chvíli opět vyšel ven. Zkontroloval uzavření vchodů do rakety a někam odešel. Po chvíli zaznělo burácení motorů a raketa se dala do pohybu. Eva si s úžasem uvědomila, že raketa startuje bez pilota. Věděla, že se používá automat, ale vždy je tam i pilot. „Musím zjistit, kam ta raketa letí!“ S tímto úmyslem vyhledala na letišti informace.

Za přepážkou seděla mladá černovlasá dívka. Usmála se na Evu: „Co si přejete?“

Eva se poněkud rozpačitě podívala na dívku. „Před chvílí z nákladního prostoru odletěla osobní raketa. Mohla byste mi říci, kam letí?“

Dívka se na ni překvapeně podívala a odvětila: „Raketa, která vás zajímá, je vyřazená osobní raketa. Byl v ní naložen radioaktivní odpad a směřuje s ním ke Slunci. Tam shoří i se svým obsahem.“

„A co se stane s pilotem, který raketu řídí?“ zeptala se Eva.

„V raketě je automatický pilot. Náš zřízenec jenom zapne počítač a pak z ní vystoupí.“

„Děkuji!“ Eva odcházela z haly letiště se slzami v očích. Byla si vědoma toho, že Rivo musel vědět, co raketa obsahuje, a že pro ni obětoval svůj život.

©1998 Josef Veselý

Povídka ze soutěže Nejlepší přítel člověka

©1998 Illustration J. R. Skoupy

Obrázek ze soutěže Nejlepší přítel člověka

KNIŽNÍ PUTNA

Nesmrtelní

Tematicky zaměřené antologie mohou být celkem zajímavé. Čtenář má možnost na jednom místě porovnat přístup jednotlivých autorů k dané tematice a udělat si tak vlastně obrázek o tvorbě toho kterého autora. V tom je tato sbírka na poli nesmrtelnosti přínosem. Z ryze pragmatického hlediska je asi pro srovnání lepší, když jsou jednotlivé příspěvky napsány zhruba ve stejné době. V tomto ohledu sbírka *Immortals* zaostává. Povídky v ní uveřejněné byly totiž napsány v rozmezí celých 40 let. Ale co se dá dělat. Sestavovatelé zřejmě bažili po slavných autorech, kteří se možná danému tématu už delší dobu nevěnují. Potom asi nikoho neudiví, že sebrané povídky už byly předtím otištěny, a proto je možno *Immortals* doporučit fanouškům nesmrtelnosti a dlouhověkosti, kteří zde naleznou mimo jiné i stručný přehled literatury sci-fi zabývající se danou problematikou.

The Dying Man Damona Knighta nás zavádí do světa, ve kterém jsou všichni nedospělí. Nesmrtelnosti je totiž možno dosáhnout pouze za cenu nedospění. Autor nás seznamuje s hrdinou, který náhle začal dospívat, a tím i stárnout. Celý děj je vnímán z pohledu příslušnice zlaté mládeže, která s umírajícím mužem chvíli žila. Autorovi se daří mu přiblížit nám její myšlenky i názory a jejím prostřednictvím i svět, ve kterém se odehrává děj.

Death Do Us Part Roberta Silverberga je na můj vkus příliš rozvláčná na to, jak málo se toho v ní děje. Zkrácení na třetinu by jak povídce, tak čtenářům určitě prospělo. Zde je nesmrtelnost řešena sadou lékařských zákroků, které dokážou průběžně regenerovat opotřebované části těla. Ve výjimečných případech ovšem technologický postup selhává. A my – spolu s autorem – nebudeme chybět u jednoho takového případu.

The Worm That Flies Briana W. Aldisse zašel ze všech autorů v této sbírce nejdál. Až na konec světa, kterého se dožijí nesmrtelní lidé. Zajímavě artefaktně napsaný příběh z cizího světa, kde lidé se mění ve stromy a stromy v lidi, a kterým putuje hrdina za svým posláním – sbírat kamínky.

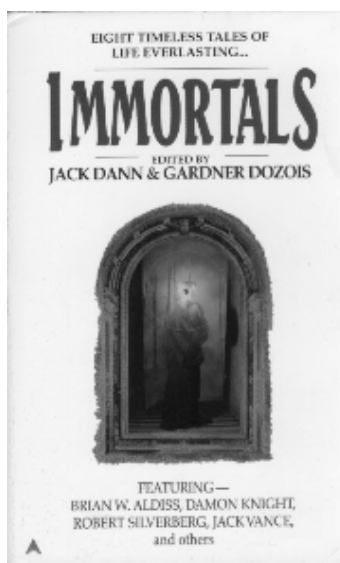
Child of All Ages P. J. Plaguera je dívka pocházející z antického Recka, kterou její otec – kouzelník začaroval tak, že přestala stárnout zhruba ve 13 letech. Jak se tak protlouká světem a časem, musí stále měnit místa, aby ji náhodou neodhalil někdo nepovolaný. Povídka je sympatická i tím, že hrdinka není žádný všudybyl, který by se nachomýtl ke všem významným událostem minulých dob.

The Grotto of the Dancing Deer Clifforda D. Simaka přivádí na scénu neandrtálce, který přežil mnoho tisíc let, aniž by věděl, jak k tomuto daru přišel. Protože se cítí osamělý, nastraží soustavu vějíčků americkému archeologovi, který se s ním samozřejmě skamarádí. A tak si žijí spokojeně, dokud americký kamarád neumře.

Learning to be Me Grega Egana jde na věc přes techniku. Úroveň transplantací došla tak daleko, že je možno průběžně obnovovat ty tělesné součásti, které už dosloužily. Až na jedinou. Ano, správně už tušíte, že mozek se transplantuje pořád velmi těžko. Egan to vyřešil technickou kličkou. Krátce po narození je totiž do člověka vpraven počítač s velkou kapacitou paměti, který je vybaven umělou inteligencí. To mu umožňuje, aby se několik desítek let koexistence se svým biologickým kolegou učil od mozku vzorce chování svého člověka. Svěřit svou duši stroji je ovšem pěkně tvrdý oříšek. A my ho rozlouskáváme spolu s hlavním hrdinou, který si není jist, jestli i po odejmutí biologického mozku bude mít vlastní vědomí. Podle mého nejlepší povídky této sbírky.

The Secret Jacka Vance není o dlouhověkých ani nesmrtelných z biologického hlediska. Popisuje totiž ostrov, na kterém žijí pouze mladí lidé. Ti, kdo překročí určitou věkovou hranici, začnou pocítovat nutkání, aby odpluli kamsi na západ. Tam se ovšem nenachází žádná zaslíbená země, ale jakýsi ostrov – starobinec, ze kterého už ale není cesty zpět.

Mortimer Gray's History of Death už vyšla česky v Ikarii, takže by bylo nošením dříví do lesa, kdybych se tady o ní jakkoli rozepisoval.

Immortals (J. Dann & G. Dozois). Obálka: Jean-Francois Podevin. Ace, New York, 1998, 255 str., \$5.99.

jitp

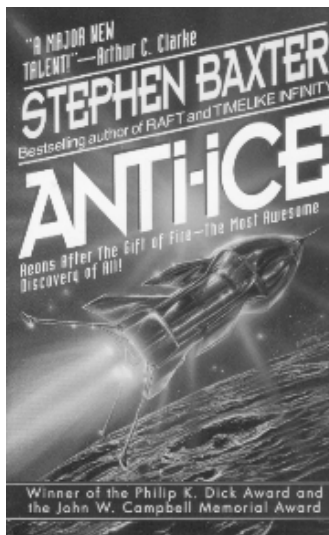
Led místo uranu

Na příbězích z alternativních vesmírů je snadné, že si autor nemusí vymýšlet všechno úplně od začátku, ale prostě stačí v určitou chvíli přidat nějaký impulz, který pootočí kolem dějin trochu jinak, než jak se tomu stalo v našem světě. Na druhou stranu je ovšem poměrně složité – a to zejména společensky a politicky – vybrat takový svět, který by působil dostatečně hodnověrně a přitom se neproviňoval proti některým ze spousty společenských kánonů.

Myslím, že Stephen Baxter se s vytyčeným úkolem vyrovnal na úrovni. Jeho svět se mění ve chvíli, kdy je kdesi v Antarktidě objevena neznámá látka, v níž je spoutáno velmi mnoho lehce uvolnitelné energie. Protože je netečná pouze při teplotách do bodu mrazu vody, říká se jí protiled.

Velmi významnou skutečností je, že tuto hmotu našli Britové, kteří si ji potom dost bedlivě střežili. Tím získali velký technologický náskok před zbytkem světa, který se musel spoléhat na klasické zdroje. A tak si poddaní jeho výsosti (královna Viktorie abdikovala ve prospěch svého syna velmi brzy) brázdí v 19. století Evropu v lehkých vlacích (jedna trať vede dokonce pontonovým

Stephen Baxter: Anti-ice. Obálka: Bob Eggleton. HarperPrism, New York, 1994, 289 str., brož., \$5.99.

mostem přes La Manche) a jistý vynálezce – takto jeden z hlavních hrdinů románu – vlastní dokonce soukromou raketu, se kterou se dostane m. j. i na Měsíc.

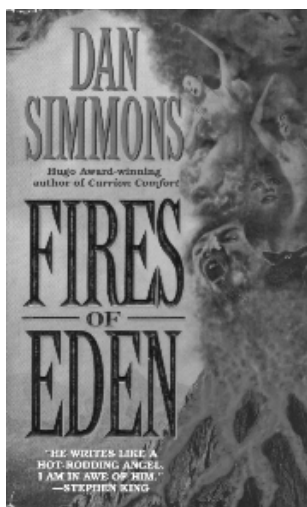
Kromě mírového využití energie uvolňované z protiledu se samozřejmě nabízí i využití nemírové. K prvnímu nasazení protiledové pumy došlo za Krymské války během obléhání Sevastopolu. Ničivé následky výbuchu poznamenaly celou generaci lidí natolik, že k dalšímu pokusu s touto zbraní (tentokrát neodpálenou z děla, ale vyslanou přes Kanál v řízené střele) dojde až během Prusko–Francouzské války.

Co dodat? Tento poutavě napsaný příběh je umně zasazen do britských reálií z minulého století. Muži se chovají jako praví gentlemani, sluhové si nedovolí sebemeně radit svým pánům a všichni až absurdně dodržují tradice i ve chvílích, kdy jim to působí značné problémy. Stephen Baxter ukázal, že kromě pokračování Wellsova románu (*The Time Ships*) dokáže vymyslet něco zcela od začátku. A to po čertech dobře.

-jtp-

S hořící koudelí

Simmonsovou parketou není mystika. Alespoň podle tohoto románu soudě. I když je řazen (ten román, ne Simmons) do kategorie hororů, hrůzu může nahánět jen málokomu. Havajský panteon je možná děsivější, než jak je zobrazen v této knize, pokud ne, mají havajané pěkně chabou představitost. Bát se nějakého šílence s hrbem, ze kterého (z hrbu, ne ze šílence) se vyklube žralok, totiž nedokážu. Ani divočák, který dokáže krást duše, příliš husí kůže nevyrobí. Marně se snaží i jakési černé psisko, které s oblibou po ostrově pobíhá s lidskou rukou v tlamě. To všechno je jen slabý odvar hrůz, jaké si dokáže představit Evropan. A tak slabou náplastí mohou být jen kanibalové, kteří ještě koncem minulého století vesele obědvali misionáře a jejich kamarády a příbuzné. Tolik snad k hrůzostrašné složce. A teď ještě něco málo o ději.

Pokud jde o hlavní linii, není v podstatě o čem mluvit. Hrdinové si snaživě plní své černobílé roličky strážené podle klasických šablon kladřasů a záporáků a o nic víc se nezajímají. Hodné děvče si čte, běhá, popíjí a druží se s polohodným děvčetem. To zase pro změnu čte, popíjí a spaluje se na pláži. Klasický miliardář si jezdí na trenažéru, sprchuje se, popíjí a poroučí svým nohsledům. Božstva vyvádějí alotria, ale nikdo si z nich moc nedělá. A to je všechno.

Nebýt vedlejší dějové linie, se kterou se seznamujeme prostřednictvím deníku pratety hodného děvčete, ani by mě to moc nebavilo. Takhle se nám aspoň trochu dostane dobrodruždobrodružství, které stojí za to číst. Prateta putovala po Sandwichových

P
0008

ostrovech ve 2. polovině minulého století ve společnosti Marka Twaina a měla co do činění jak se zlými, tak s hodnými božstvy havajanů. Jen pasáže z tohoto deníku mě dokázaly udržet u knihy až do „velkolepého“ závěru, ve kterém se všechno zdárně vyřeší ke vzájemné spokojenosti všech (až na zlé bohy, těch se ale samozřejmě nikdo na názor neptal), po čemž majestátně padá opona.

Dan Simmons: *Fires of Eden*. Obálka: Rick Lieder. HarperPaperbacks, New York, 1995, 408 str., brož., \$5.99.

-jtp-

Další nejlepší z loňska

David G. Hartwell sestavil již třetí výběr nejlepších povídek roku. Tentokrát jde o rok 1997. Jak sám tvrdí, měl z čeho vybírat, protože anglicky píšící povídkáři mají i nadále dost prostoru k publikaci. Nevím, nakolik k tomuto výběru přistupoval jako literární kritik a nakolik jako politik. Některé povídky (G. Wolfe – *Petting Zoo*, G. Benford – *The Voice*, T. Bison – *An Office Romance*, J. P. Kelly – *Itsy Bitsy Spider* či R. Garcia y Robertson – *Fair Verona*) určitě nepředstavují vrcholné výkony svých autorů.

I když Hartwell několikrát zdůrazňuje, že vybíral pouze klasickou sci-fi, pár povídek má do tohoto žánru daleko (at' už postmoderní W. Gibson – *Thirteen Views of a Cardboard City* či kovbojka K. Newman – *Great Western*).

I přesto (tím nechci říct, že by se mi ony dvě výše zmiňované nelíbily; obzvláště ta druhá se mi líbila dost) se ovšem najde celkem dost příspěvků, které stojí za to číst. O nich se zmíním alespoň několika větami.

The Firefly Tree Jacka Williamsona se dívá na možnost kontaktu s cizími vyspělými civilizacemi očima malého chlapce, jehož rodiče se živí pěstováním zakázaného konopí. Částečně připomíná klasické povídky Raye Bradburyho.

The Nostalgonauts S. N. Dyera srší vtípem, který se ještě dokáže držet na hranici únosnosti. Autorka navíc věrohodně předvádí chování současné internetové generace.

Beauty in the Night Roberta Silverberga trhá řetězec parodií na téma invaze mimozemšťanů. Jeho přivandrovalci jsou dostatečně neporazitelní a drsní na to, aby se jim někdo pokoušel smát. Povídka je i přes svou větší délku čtivě

Udivuje mě, že tato kniha vznikla až po *Hyperionu* (v roce 1994). Kvalitativně a podle míry autorovy práce s dějem bych ji totiž řadil před něj.

Roztomile působí i mapka hlavního havajského ostrova, která účinně pomáhá zbloudilému čtenáři v orientaci. Chápu to v případě vymyšlených světů, u Havaje mě to ale trochu překvapuje. Je to trochu nezvyklý přístup, protože podobnou mapu nejspíš má každý z nás doma.

napsaná a nepůsobí dojmem nastavované kaše.

Always True to Thee, in My Fashion Nancy Kress se zabývá otázkou spíše ženskou (vždyť se také jedná o autorku), a sice módními trendy. Zajímavé na tom je to, že předmětem módy není oblečení, ale lidské chování.

Canary Land Toma Purdoma je jakousi renezací přistěhovalecké vlny, která směřovala na začátku tohoto století do USA. V tomto případě jde o Měsíc, který kromě Číňanů a dalších Asiátů osidlují i chudí Američané. Na poměrně poutavém dobrodružném příběhu mi vadil jen tuctově sladký šťastný konec.

Universal Emulators Toma Coola jsou vysokoškolsky vzdělaní lidé, kteří hrají velmi věrohodné dvojníky vysoce postavených zaneprázdněných lidí, již si to mohou dovolit. Nakonec nikdo neví, kdo je čí dvojník a jestli náhodou není trojník nebo dokonce sedmerník.

Knihu uzavírá na pokraji sci-fi se pohybující příběh Michaela Morcocka nazvaný *London Bone*. Očima překupníka lístků na kulturní představení a člověka úzce spojeného s kulturou vůbec sledujeme příběh nálezů nezvyklých kostí v Londýně a všeho toho třštění, jež po tom následovalo. Myslím, že Moorcock

poměrně výstižně zachytil život londýnské střední vrstvy, která si postavení udržuje tím, že se pohybuje na hranicích zákona. Nezvyklá je zejména orientace na kulturu, která je obecně považována za méně výnosný podnik.

Podtrženo a sečteno, v této knize získáte zhruba 400 stran povětšinou zajímavého čtení, které vás může v leccems inspirovat nebo díky kterému se dozvíte nějakou novou zajímavost. Kvalita sebraných autorů je zárukou, že při četbě nebudete trpět.

Year's Best SF 3 (D. G. Hartwell). Obálka: Chris Moore. HarperPrism, New York, 1998, 448 str., \$6.50.

-jtp-

David Brin v českých překladech

[stav k 20. 5. 1998]

Romány

Praktický efektLaser, Plzeň 1993
Sluneční poutníkLaser, Plzeň 1995

Povídky vydané v časopisech

Křišťálové sféryin Ikarie č. 1/90
Paříž vždy vítěznáin F & SF č. 2/97 (spol. s Gregory Benfordem)
Řeka časuin Ikarie č. 12/91
Thor versus Kapitán Amerikain Ikarie č. 3/91

Povídky vydané v antologiích

ALASin Donald A. Wollheim představuje nejlepší povídky
sci-fi 1989 (Laser, Plzeň 1992)

Autorský medailonek

byl otištěn v Ikarii č. 1/90
rovněž Encyklopedie literatury science fiction (AFSF + H&H, 1995)

Rozhovor

byl otištěn v Ikarii č. 12/91

-HAL-

Ediční plány

Talpress

David Feintuch: Praporčíkova naděje
1. díl ságy o Nicholasi Seafortovi
Peter Haining: Čaroplavci
volné pokračování povídkové knížky Divodějní
Guy Gavriel Kay: Tigana
Ondřej Neff: Jak blufovat o sci-fi
Tim Powers: Stáčení Temného piva
Terry Pratchett: Maškaráda
Terry Pratchett: Na hliněných nohou

Čeština v Putně

Ve čtvrté příloze MF Dnes bývá pravidelně anketa, v níž 12 známých osobností odpovídá na nějakou aktuální otázku naší současnosti. Před nedávnem byla položena otázka „Potřebujeme zákon na obranu češtiny (před poangličťováním)?“ Účastníci ankety se většinou shodli, že takový zákon by nic nevyřešil a že řešení je třeba hledat jinde. Některé odpovědi stojí za pozornost:

Václav Malý, biskup: Zubožování českého jazyka lze předcházet jedině užíváním a osvojováním si jeho bohatství při prozíravém a moudrém vedení ve škole.

Erazim Kohák, filozof: Jen potřebujeme lidi

natolik kultivované, aby anglicismy neužívali a natolik sebevědomé, aby pohrdali těmi, kdo tak činí.

Jiří Kratochvíl, spisovatel: Zákon na obranu češtiny (před poangličťováním) je stejná blbost jako třeba zákon na obranu literatury (před komercializací). Nepotřebujeme zákon, ale dobré češtináře, novináře, spisovatele.

Jacques Rupnik, politolog: Zákony češtinu nebrání, pokud se o to nebude snažit škola, a hlavně sdělovací prostředky.

Jiřina Šiklová, socioložka: Stačí mít větší národní sebevědomí a jazykovou citlivost, ale to se nedá nařídít zákonem.

ZT

VĚDA A TECHNIKA V PUTNĚ

Člověk zakletý v superpočítači

Soubor všech genetických informací člověka (lidský genom) je uložen v přibližně sto tisících genech. Pochopení úlohy každého z nich by umožnilo léčit či dokonce předcházet celé řadě nyní nebezpečných a zhoubných nemocí. Protože je však při řešení tohoto úkolu nutné zpracovávat obrovské množství biologických dat, neobejde se to bez extrémně výkonných informačních systémů.

V Centru pro výzkumu lidského genomu In-

stitutu lékařských věd Tokijské univerzity byly proto nedávno instalovány dva počítače Silicon Graphics Cray Origin 2000, z nichž každý obsahuje 128 procesorů. Tyto extrémně výkonné přístroje se stanou jádrem nového superpočítačového střediska, jehož úkolem bude zkoumat roli genů a proteinů ve fyziologii člověka. Databáze lidského genomu, která tak vznikne, má být zpřístupněna vědcům celého světa.

MFD 4.7.1998

Novinka ve fotografii

Minolta přišla jako první s novým způsobem zpracování fotografie – APS (Advanced Photo System). Obraz se zachytí na světlocitlivou vrstvu a pak se digitálně zaznamená na magnetickém nosiči přímo na film. Políčko je menší než u klasického kinofilmu – 16,7 x 32 mm. To přináší snížení hmotnosti jak tělesa fotoaparátu, tak i objektivů. Nevýhodou je menší rozlišení, ale v amatérské a poloprofesionální fotografii se zpravidla nedělají velké zvětšení.

Malé políčko s sebou přináší horší zobrazení v hledáčku. Nové uspořádání soustavy čoček však odstraní známý hrb jednookých zrcadlovek a hmotnost se přibližuje jednoduchým kompaktním. Navíc stoupá počet funkcí (TTL, měření expozice, programové režimy, výměna objektivu, instalace doplňků). Nový proces, který mají ve svém programu

všichni nejvýznamnější výrobci (Minolta, Nikon, Canon, Fuji a Kodak), umožňuje rozhodnout se pro tři různé formáty fotografie (klasický, Hi-Vision a panoramatický), okamžitou volbu počtu kopií, tisk titulků na snímky a data a času na přední či zadní stranu fotografie. Magneticky jsou zaznamenány expoziční hodnoty a případné korekce expozice. Tisk všech snímků se provádí na jediný papír, což je výhoda pro konečný výběr. Je možná i výměna částečně exponovaných filmů mezi různými kamerami, ale jen v systému APS. První se objevila řada Vectis od Minolty. Jaký bude další vývoj? Digitální fotografii čeká další vývoj. Zlepšuje se hardware, software, citlivost snímačů. Problém tvoří výstupní zařízení, protože tisk za cenu fotografické kvality je drahý. APS bude určitě existovat vedle klasické i digitální fotografie.

ZT

Transplantace z prasete na člověka

Ve Velké Británii se v dohledné době plánuje přenesení prasečích jater do člověka. S tímto postupem už experimentovalo mnoho vědců, takže za tu dobu stihl získat vlastní odborný název – „xenotransplantace“. Prozatím nikomu se ovšem nepodařilo překonat problém odvržení takto transplantovaných orgánů imunitním systémem příjemce.

Výzkumníci firmy Imutran z anglického Cambridge však věří, že našli způsob, jak tento problém obejít. Pozměnili totiž trochu genetickou výbavu prasat. Tato změna „oklame“ tělo, které má daný orgán přijmout. Prasečí játra ovšem nebudou transplantována přímo do lidského těla, v první fázi se jich bude totiž využívat externě (ob-

dobně jako v případě umělé ledviny).

I když si někteří vědci myslí, že dojde-li k přenosu zvířecích orgánů do lidí, umožní to dosud neznámým, ale smrtelným nákazám překročit hranici mezi člověkem a zvířetem, Imutran prohlašuje, že nemá žádné důkazy podporující tuto teorii.

Stranou nezůstává ani otázka legislativní. Imutran připravuje žádost vládnímu výboru zabývajícímu se touto vědeckou oblastí, aby dostal povolení k první operaci, jež umožní lidem využívat zvířecí orgány. Vše teď tedy závisí na přístupu britských úřadů, které se ovšem zatím k této otázce staví dost skepticky.

-jtp- podle BBC News 29. 8. 1998

HLÁSNÁ PUTNA

Výsledky soutěže o Cenu Karla Čapka 1998

Tuto tradiční soutěž českého a slovenského fandumu obeslalo loni 56 autorů 81 pracemi. Ty byly posouzeny kolektivem 38 porotců, který sestával vesměs z členů SF klubů a několika spisovatelů. Nejúspěšnější autoři byli slavnostně vyhlášeni na Praconu v Chotěboři.

Všechny níže uvedené povídky a román Jany Rečkové si můžete přečíst ve sbírkové knize Mlok '98.

Román a novela

1. **Jana Rečková: *Na střepech skořápky světa křepčím***
2. František Roček: *Operace Šangri-La*
3. Václav Pícha: *Zrození*

Povídka

1. **Pavel Obluk: *Probabel***
2. Martin Koutný: *Jiní*
3. Václav Škvor: *Gloriál*
4. Stanislav Švachouček: *Elixír smrti*
5. Pavel Houser: *Útěk Kassandry*

Krátká povídka

1. **Petr Valášek: *Stovka***
2. Petr Stančík: *Výsada živých*
3. Michael Bronec: *O hloupém Honzovi a jednorozci*
4. Martin Heisler: *Zkoušky*
5. Pavel Houser: *Přítel havranů*

Mlok za zásluhy

redakce Magazínu Fantasy & Science Fiction

Ludvík

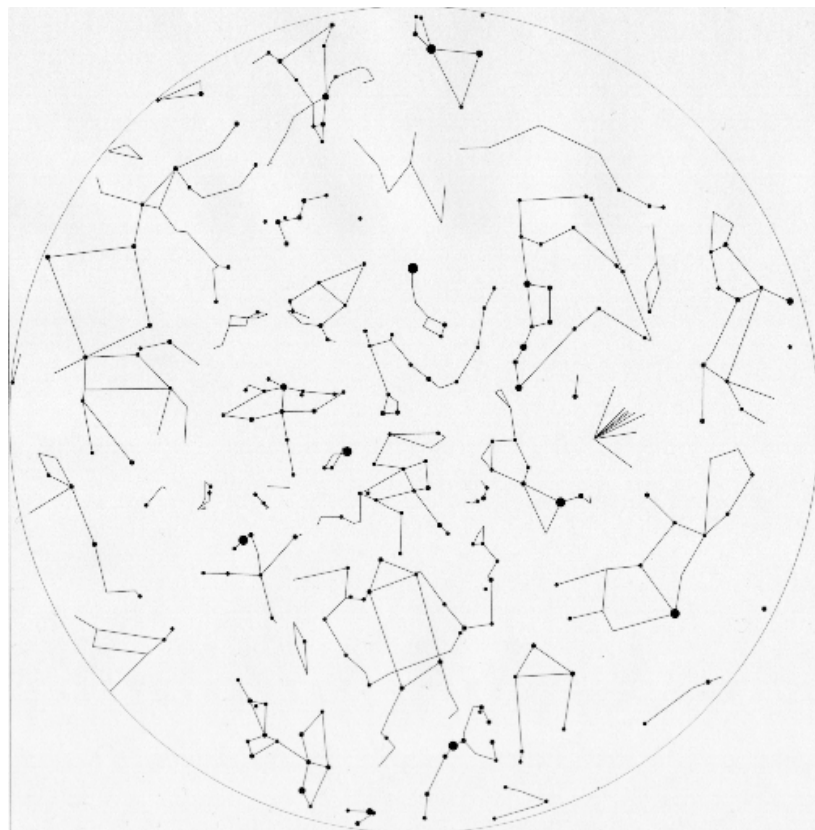
Pavel Mikuláščík – SFK NYX, za pořadatele Draconů

Ježíšku, já chci plamenomet 1998

1. **Volodja Bart: *Replay***
2. Marek H. Eliáš: *Cesta domov*
3. Juraj Toman: *Som život, tetka smrt'*
4. Miroslav Štěpánek: *Jen vítejte!*
5. Karel Altman: *Cyriľ*
6. Dodo Šenkevík: *X. A. Y. R. A. Dodo Despotus III. 31. 4. 98*
7. Víceméně Mylnée: *Velkolepé kratochvilné vyprávění*
8. Kolpa Vsaalaroj: *Inspekce*
9. Karel Šlajsna: *Ježíšku dej mi plamenomet*
10. Jonathan Thupper: *The lost eggs*
11. Karel Altman: *Úkol*
12. E. Kocourek: *Ježíšku, já chci satelit*

HVĚZDY V PUTNĚ

Srpnová hvězdná obloha

Protože si všichni naši hvězdáři stále ještě berou dovolenou (a není se co divit, protože od uzávěrky předchozího čísla uběhla sotva hodina), původně tady ani žádná hvězdná rubrika být neměla. Nakonec mi to ale nějak přišlo líto, takže jsem sehnal aspoň hrubý nástin situace k polovině srpna (večer 15. srpna 1998).

Pokud byste snad měli problémy s orientací, tak vězte, že se jedná o pohled směrem k jihu a že Polárka je ta velká tečka kousek nad středem.

Názvy souhvězdí zase nenajdete, protože tam zase žádné nejsou. I tentokrát si ale myslím, že vznikla pěkná směsice piktogramů, která se bude líbit i těm, kdo hvězdy nesledují.

-jtp-

Obsah

Večer se sci-fi – červenec + úvodník.....	1
Několik vět k CKČ.....	1
Ervín CHRT: Čas majonézy.....	2
Edita DUFKOVÁ: Peggy.....	4
Josef VESELÝ: Démoni a Rivo.....	7
antologie. Immortals.....	10
Stephen Baxter: Anti-ice.....	11
Dan Simmons: Fires of Eden.....	11
antologie. Year's Best SF 3.....	12
David Brin v českých překladech.....	13
Ediční plány.....	13
Čeština v Putně.....	13
Věda a technika v Putně.....	14
Transplantace z prasete na člověka.....	14
Cena Kala Čapka 1998.....	15
Ježíšku, já chci plamenomet 1998.....	15
Srpnová hvězdná obloha.....	16

Putna / 8. číslo / 1998 / 8. celkem

Vydává: klub J. M. Trosky Mladá Boleslav pro své členy a příznivce.

Vychází: každou 2. středu v měsíci.

Náklad: několik málo výtisků.

Toto číslo vyšlo: 29. 7. 1998.

Uzávěrka příštího čísla: 2. 9. 1998.

©1998 SF klub J. M. Trosky MB

Zpracovalo: DTP studio PES

Redakční rada:

prezident: Jiří T. Pelech
viceprezident: Zdeněk Töpfer
sekretář: Zdeněk Randa
technik: Slavoj Ševců

Adresa: Zdeněk Töpfer, V Rokli 154
293 01 Mladá Boleslav

emajl: putna@vecnost.cz

Internet: http://putna.vecnost.cz